

32. PREGLED PO MESTNIH OBMOČJIH

METODOLOŠKA POJASNILA

S 1. 1. 2003 je začela veljati na Statističnem uradu Republike Slovenije oblikovana in sprejeta statistična opredelitev naselij Republike Slovenije. Ta opredelitev razlikuje dva tipa naselij, mestno in nemestno naselje, in določa tudi **mestno območje**, ki ga lahko sestavlja eno ali več naselij.

Opredelitev naselij se nanaša na stanje upravne teritorialne razdelitve Republike Slovenije na dan 1. 1. 2003, ko je bilo v Republiki Sloveniji 5 996 naselij v 193 občinah. Vsaka uporaba opredelitve na kateri koli datum pred 1. 1. 2003 zahteva prilagoditev razvrstitve naselij glede na takrat veljavno upravno teritorialno razdelitev.

Ponovna opredelitev mestnih naselij je bila potrebna iz najmanj dveh razlogov. Prejšnja opredelitev mestnih naselij iz leta 1981 je bila zastarela, vse potrebnejše pa je postalo tudi izkazovanje rezultatov statističnih raziskovanj glede na tip naselja, torej ločeno za mestna in nemestna naselja. Nenazadnje je množica statističnih podatkov iz Popisa prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji, 31. 3. 2002 (Popis 2002) vabila k prikazu in analizi pojavov in procesov v Sloveniji na podežlju in v urbanih okoljih.

Statistična opredelitev mestnih naselij le-tim ne dodeljuje nikakršnega posebnega formalnega statusa, uporabna je zgolj za statistične namene. Formalni status mesta lahko pridobi neko naselje le na podlagi določil Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS št. 57/94).

Statistični podatki o mestnih naseljih in mestnih območjih, ki so prikazani v tem poglavju, ne temeljijo na lastnih primarnih virih (npr. na statističnem opazovanju urbanega okolja), temveč izhajajo iz rednih statističnih raziskovanj za različna vsebinska področja (iz Popisa 2002 in iz registrov). Vsa metodološka in vsebinska pojasnila, vezana na podatke po mestnih naseljih, se nahajajo v ustreznih poglavjih Letopisa; katera so ta poglavja, je označeno z opombami v tabelah.

V prvi tabeli obravnavanega poglavja so prikazana vsa mestna naselja in naselja v mestnih območjih (NMO). Skupaj jih je 156. V sklopu mestnih naselij in naselij mestnih območij so definirana tudi mestna območja. Mestno območje (104) lahko sestavljajo eno mestno naselje (M) ali pa mestno naselje skupaj s pripadajočimi naselji mestnega območja (NMO). Podatki v vseh preostalih tabelah so prikazani po mestnih območjih (104).

Večina tabel, ki prikazujejo podatke po mestnih območjih, se nanašajo na Popis 2002, torej na datum 31. 3. 2002. Na ta dan je v Republiki Sloveniji veljala razdelitev na 192 občin. Naselje Šmartno pri Litiji ni bilo sedež samostojne občine, temveč naselje v okviru občine Litija. Naselje Hrastje je pripadalo občini Šenčur in ne občini Kranj in naselje Sv. Lenart je sodilo v občino Železniki, in ne v občino Škofja Loka. Občina Šentjur je imela naziv Šentjur pri Celju. Vse to je v tabelah, ki prikazujejo rezultate Popisa 2002, tudi upoštevano. Omenjene spremembe so postale veljavne 15. 6. 2002.

Merila za opredelitev mestnih naselij in naselij mestnih območij

Mestna naselja in naselja mestnih območij so opredeljena na podlagi štirih meril:

1. naselja s 3 000 in več prebivalci (formalno merilo);
2. naselja, ki imajo od 2 000 do 2 999 prebivalcev in več delovnih mest kot delovno aktivnega prebivalstva, stanujočega v teh naseljih (formalno, funkcijsko merilo);
3. naselja, ki so sedeži občin in imajo vsaj 1 400 prebivalcev ter presežek delovnih mest, oziroma naselja, ki so sedeži občin in imajo vsaj 2 000 prebivalcev (formalno, funkcijsko merilo);
4. obmestna naselja z manjšim številom prebivalcev, ki se z določenim mestnim naseljem, ki ima več kot 5 000 prebivalcev, s sklenjeno pozidavo zraščajo v enovito funkcionalno celoto – **mestno območje**; kot merilo funkcionalne povezanosti je upoštevana zaposlitvena migracija, kot izločitveno merilo pa delež kmetijskih gospodinjstev v obmestnem naselju (fiziognomsko-morfološko, funkcijsko merilo).

Nemestna naselja so vsa druga naselja, ki ne ustrezajo statistični opredelitvi mestnih naselij in naselij v mestnih območjih.